

עקרונות משותפים של איקומוס וטיקי TICCIH לשימור
אתרי מורשת, מבנים, מתחמים ונופים תעשייתיים
"עקרונות דבלין"

Joint ICOMOS - TICCIH Principles for the
Conservation of Industrial Heritage Sites,
Structures, Areas and Landscapes
"The Dublin Principles"

האמנה נכתבה על ידי הוועדה המדעית הבין-לאומית למורשת תעשייתית של איקומוס וטיקי (TICCIH) ואושרו על ידי האספה הכללית ה-17 של איקומוס ב-28 באוקטובר 2011, פריז, צרפת

Prepared by the International Scientific Committee on Industrial Heritage Sites of ICOMOS and TICCIH Adopted by the 17th General Assembly of ICOMOS, on 28 October 2011, Paris, France

Around the World, a great diversity of sites, structures, complexes, cities and settlements, areas, landscapes and routes bear witness to human activities of industrial extraction and production. In many places, this heritage is still in use and industrialisation is still an active process with a sense of historical continuity, while in other places it offers archaeological evidence of past activities and technologies. Besides the tangible heritage associated with industrial technology and processes, engineering, architecture and town-planning, it includes many intangible dimensions embodied in the skills, memories and social life of workers and their communities.

The global process of industrialisation observed over the past two centuries constitutes a major stage of human history, making its heritage particularly important and critical to the Modern World. Precursors and beginnings of industrialisation can be recognized in many parts of the world well back into ancient times through active or archaeological sites, and our attention extends to any examples of such process and its heritage. However, for our purposes, these joint principles' primary interests coincide with the common notions of the Modern Era Industrial Revolution, marked by distinctive and dedicated production, transportation and power-generating or harnessing processes and technologies, trade and commercial interactions, and new social and cultural patterns.

The industrial heritage is highly vulnerable and often at risk, often lost for lack of awareness, documentation, recognition or protection but also because of changing economic trends, negative perceptions, environmental issues or its sheer size and complexity. Yet, by extending the life-cycle of existing structures and their embodied energy, conservation of the built industrial heritage, can contribute to achieving the goals of sustainable development at the local, national and international levels. It touches the social as well as the physical and environmental aspects of development and should be acknowledged as such.

Over the past decades, growing research, international and interdisciplinary cooperation as well as community initiatives have greatly contributed to a better appreciation of the industrial heritage and increased collaboration between stewards, stakeholders and professionals. This progress has benefitted from the development of a corpus of international references and guidelines by ICOMOS - the International Council on Monuments and Sites, and the implementation of international recommendations and instruments such as the World Heritage Convention adopted by UNESCO in 1972. In 2003, The International Committee for the Conservation of Industrial Heritage (TICCIH) adopted its

מגוון גדול של אתרים, מבנים, קומפלקסים, ערים, התיישבויות, אזורים, נופים ודרכים ברחבי העולם מהווים עדות לפעילות אנושית של הפקה וייצור תעשייתיים. מורשת זו נמצאת עדיין בשימוש במקומות רבים והתיעוש הינו עדיין תהליך פעיל, עם תחושה של רצף היסטורי, בעוד במקומות אחרים הוא מספק עדות ארכיאולוגית לפעילויות וטכנולוגיות היסטוריות. לצד המורשת המוחשית הקשורה לטכנולוגיות ותהליכים תעשייתיים, הנדסה, אדריכלות ותכנון ערים, המורשת התעשייתית כוללת ממדים בלתי מוחשיים רבים המגולמים במיומנויות, בזיכרונות ובחיי החברה של העובדים וקהילתיים.

התהליך הגלובלי של התיעוש הנצפה לאורך שתי המאות האחרונות מהווה שלב משמעותי בהיסטוריה האנושית, ולכן מורשתו חשובה ומהותית במיוחד לעולם המודרני. ניתן לזהות תהליכים והתחלות תיעוש המבשרים את הבאות בתקופות עתיקות, באתרים ארכיאולוגיים או אתרים פעילים במקומות רבים בעולם, ותשומת הלב שלנו מופנית לכל ביטוי של תהליכים כאלו ולמורשתם. עם זאת, הנושא העיקרי לענייננו בו עוסקים העקרונות המשותפים כרוך במושגים הנפוצים של המהפכה התעשייתית בעידן המודרני, שהתבלטו על ידי ייצור מובחן ויעודי, תחבורה והפקת אנרגיה או רתימה של תהליכים וטכנולוגיות, קשרי גומלין של סחר ומסחר ודפוסים חברתיים ותרבותיים חדשים.

המורשת התעשייתית פגיעה מאד ונמצאת לעתים קרובות בסכנה, לעיתים אבודה בשל היעדר מודעות, תיעוד, הכרה או הגנה, אך גם עקב שינויים במגמות כלכליות, תפיסות שליליות, סוגיות סביבתיות או גם בשל ממדיה העצומים של המורשת התעשייתית ומורכבותה. ברם, ע"י הרחבת מעגל החיים של מבנים קיימים והאנרגיה שבתוכם, שימור המורשת התעשייתית הבנויה יכול לתרום להשגת מטרות פיתוח בר קיימא ברמות מקומיות, לאומיות ובינלאומיות. המורשת התעשייתית נוגעת בהיבטים חברתיים כמו גם בהיבטים פיזיים וסביבתיים של פיתוח, ועליה לקבל הכרה כזאת.

במהלך העשורים הקודמים, מחקר הולך וגדל, שיתופי פעולה בינלאומיים ובין תחומיים, כמו גם יוזמות קהילתיות, תרמו רבות להערכה טובה יותר של המורשת התעשייתית והגבירו שיתופי פעולה בין סוכנים, בעלי עניין ואנשי מקצוע. התקדמות זו נתרמה מהתפתחותה של התייחסות בינלאומית ועקרונות מנחים על ידי איקומוס (הוועדה הבינלאומית למונומנטים ואתרים) ומיישום המלצות וכלים בינלאומיים, כמו האמנה למורשת עולמית, שאומצה על ידי אונסק"ו בשנת 1972. בשנת 2003 הוועדה הבינלאומית לשימור המורשת התעשייתית (TICCIH) אימצה את האמנה

Nizhny Tagil Charter for the Industrial Heritage, a first international reference text of such recognition to guide protection and conservation in the field.

Acknowledging the particular nature of the industrial heritage and the issues and threats affecting it as a result of its relation to the contemporary economic, legal, cultural and environmental contexts, ICOMOS and TICCIH wish to expand their cooperation by adopting and promoting the dissemination and use of the following Principles to assist in the documentation, protection, conservation and appreciation of industrial heritage as part of the heritage of human societies around the World.

1. Definition: The industrial heritage consists of sites, structures, complexes, areas and landscapes as well as the related machinery, objects or documents that provide evidence of past or ongoing industrial processes of production, the extraction of raw materials, their transformation into goods, and the related energy and transport infrastructures. Industrial heritage reflects the profound connection between the cultural and natural environment, as industrial processes - whether ancient or modern - depend on natural sources of raw materials, energy and transportation networks to produce and distribute products to broader markets. It includes both material assets - immovable and movable -, and intangible dimensions such as technical know-how, the organisation of work and workers, and the complex social and cultural legacy that shaped the life of communities and brought major organizational changes to entire societies and the world in general.
2. Industrial heritage sites are very diversified in terms of their purpose, design and evolution over time. Many are representative of processes, technologies as well as regional or historical conditions while others constitute outstanding achievements of global influence. Others are complexes and multiple site operations or systems whose many components are interdependent, with different technologies and historical periods frequently present. The significance and value of industrial heritage is intrinsic to the structures or sites themselves, their material fabric, components, machinery and setting, expressed in the industrial landscape, in written documentation, and also in the intangible records contained in memories, arts and customs.

למורשת התעשייתית מכנס Nizhny Tagil, רוסיה, מסמך התייחסות בינלאומי ראשון של הכרה והובלה להגנה ושימור בתחום זה.

מתוך הכרה בטבעה המיוחד של המורשת התעשייתית והסוגיות והאיזמים המשפיעים עליה כתוצאה מהקשר שלה להקשרים של כלכלה, חוק, תרבות וסביבה בני זמננו, איקומוס ו-TICCIH מבקשות להרחיב את שיתוף הפעולה שלהן באמצעות אימוץ וקידום של שימוש והפצה של העקרונות הבאים, על מנת לסייע בתיעוד, בהגנה, בשימור ובהערכה של המורשת התעשייתית, כחלק ממורשת החברה האנושית בעולם כולו.

1. הגדרה: המורשת התעשייתית כוללת אתרים, מבנים, קומפלקסים, אזורים ונופים כמו גם מיכון, אובייקטים או מסמכים נלווים, שמספקים עדות לתהליכים תעשייתיים בעבר ובהווה של ייצור, הפקת חומרי גלם, הפיכתם לסחורות ותשתיות האנרגיה והתעבורה הנלוויות. מורשת תעשייתית משקפת את הקשר העמוק בין הסביבה התרבותית והטבעית, כיוון שתהליכים תעשייתיים, בין אם עתיקים או מודרניים, תלויים במקורות טבעיים של חומרי גלם ורשתות אנרגיה ותחבורה להפקה ולהפצה לשווקים נרחבים. היא כוללת נכסים חומריים נייחים או נייחים ומימדים לא מוחשיים כמו ידע טכני, ארגון העבודה והעובדים והמורשת החברתית והתרבותית המורכבת שעיצבה את חיי הקהילות והביאה לשינויים ארגוניים חשובים לקהילות שלמות ולעולם כולו.

2. אתרי המורשת התעשייתית מגוונים מאד מבחינת הייעוד, העיצוב וההתפתחות שלהם על פני הזמן. רבים מהם מייצגים תהליכים, טכנולוגיות וכן תנאים אזוריים או היסטוריים, בעוד אחרים מהווים הישגים יוצאי דופן בעלי השפעה עולמית. אתרים אחרים הינם קומפלקסים ואתרים בעלי פעילויות ומערכות רבות שרכיביהן הרבים נמצאים בתלות גומלין, כאשר מתקיימות בהם לעתים קרובות טכנולוגיות ותקופות היסטוריות שונות. החשיבות והערך של המורשת התעשייתית קשורים למבנים ולאיתרים עצמם - המארג החומרי, הרכיבים, המיכון והארגון שלהם - הבאים לידי ביטוי בנוף התעשייתי, בתיעוד הכתוב כמו גם בתיעוד הלא מוחשי הכלול בזיכרונות, באומניות ובמנהגים.

I - Document and understand industrial heritage structures, sites, areas and landscapes and their sites values

I - תיעוד והבנה של מבנים, אתרים, אזורים ונופים של המורשת התעשייתית וערכיהם

3. Researching and documenting industrial structures, sites, landscapes and the related machinery, equipment, records or intangible aspects is essential

3. מחקר ותיעוד של מבנים, אתרים ונופים תעשייתיים, ושל המיכון, הציוד, הרשומות או ההיבטים בלתי מוחשיים הנלווים, הינם חיוניים לזיהוי ולשימור שלהם ולהערכת החשיבות וערך

to their identification, conservation, and the appreciation of their heritage significance and value. Human skills and knowledge involved in old industrial processes are a critically important resource in conservation and must be considered in the heritage evaluation process.

4. Researching and documenting industrial heritage sites and structures must address their historical, technological and socio-economical dimensions to provide an integrated base for conservation and management. It requires an interdisciplinary approach supported by interdisciplinary research and educational programmes to identify the significance of industrial heritage sites or structures. It should benefit from a diversity of sources of expertise and information including site surveys and recording, historical and archaeological investigation, material and landscape analysis, oral history and/or research in public, corporate or private archives. Research and preservation of documentary records, company archives, building plans, and specimens of industrial products should be encouraged. The evaluation and assessment of documents should be undertaken by an appropriate specialist in the industry to which they relate to determine their heritage significance. The participation of communities and other stakeholders is also an integral part of this exercise.
5. Thorough knowledge of the industrial and socio-economic history of an area or country or their links to other parts of the world is necessary to understand the significance of industrial heritage sites or structures. Single industry context, typological or regional studies, with a comparative component, aimed at key industrial sectors or technologies are very useful in recognizing the heritage values inherent in individual structures, sites, areas or landscapes. They should be accessible and searchable by the public, scholars as well as managers.

המורשת שלהם. ידע וכישורים אנושיים, המעורבים בתהליכי תעשייה עתיקים, הינם מקור חשוב ביותר בשימור וחייבים להילקח בחשבון בתהליכי הערכת המורשת.

4. מחקר ותיעוד של אתרים ומבני מורשת תעשייתיים צריכים להתייחס למימדים ההיסטוריים, הטכנולוגיים והסוציו-אקונומיים שלהם כדי לספק בסיס משולב לשימור וניהול. זה דורש גישה בין תחומית הנתמכת במחקר בין תחומי ובתוכניות חינוכיות לזיהוי החשיבות של אתרי ומבני המורשת התעשייתית. התהליך צריך להרוויח ממקורות מגוונים של תחומי התמחות ומידע, הכוללים סקרי אתרים ורשומות, מחקרים ארכיאולוגיים והיסטוריים, ניתוחי נוף וחומרים, היסטוריה שבעל פה ו/או מחקר בארכיונים ציבוריים, תאגידיים או פרטיים. יש לעודד מחקר ושימור של תיעוד רשומות, ארכיונים של חברות, תכניות בינוי ודגימות של מוצרים תעשייתיים. ההערכה של המסמכים צריכה להתבצע על ידי מומחה מתאים מהתעשייה אליה הם קשורים, כדי לקבוע את חשיבותם המורשתית. ההשתתפות של קהילות ובעלי עניין אחרים הינה חלק בלתי נפרד מהתהליך.

5. ידע מעמיק של ההיסטוריה הסוציו-אקונומית והתעשייתית של אזור או מדינה או הקשרים שלהם לאזורים אחרים בעולם, הינו הכרחי להבנת החשיבות של האתרים או המבנים של המורשת התעשייתית. הקשר תעשייתי בודד, מחקרים טיפולוגיים או אזוריים, בעלי מרכיב השוואתי, המכוונים למגזרים או טכנולוגיות תעשייתיים מרכזיים, הינם מאד שימושיים להכרת ערכי המורשת הטבעיים במבנים, אתרים, אזורים ונופים בודדים. הם צריכים להיות נגישים ופתוחים לחקירה על ידי הציבור, חוקרים וכן מנהלים.

II - Ensure effective protection and conservation of the industrial heritage structures, sites, areas and landscapes

II - הבטחת הגנה יעילה ושימור המבנים, האתרים, האזורים והנופים של המורשת התעשייתית

6. Appropriate policies, legal and administrative measures need to be adopted and adequately implemented to protect and ensure the conservation of industrial heritage sites and structures, including their machinery and records. These measures have to address the close relation between the industrial heritage, industrial production and the economy, in particular with respect to rules for corporations and investments, trades or intellectual property such as patents, and standards applicable to active industrial operations.

6. יש לאמץ מדיניות מתאימה ואמצעים חוקיים וניהוליים וליישם כראוי על מנת להגן ולהבטיח את השימור של המבנים והאתרים של המורשת התעשייתית, לרבות המיכון והרשומות שלהם. אמצעים אלה חייבים להתייחס לקשר ההדוק הקיים בין המורשת התעשייתית והייצור התעשייתי לבין הכלכלה, במיוחד ביחס לחוקים שנוצרו עבור תאגידיים, השקעות, מסחר או קניין רוחני כגון פטנטים ותקנים יישומיים לגבי תהליכים תעשייתיים פעילים.

7. Integrated inventories and lists of structures, sites, areas, landscapes their setting and associated objects, documents, drawings and archives or intangible heritage should be developed and used as part of these effective adequate conservation and management to ensure that their significance, integrity and authenticity are maintained. In the case of industrial heritage identified through fortuitous discovery, temporary protection should be granted to allow time necessary for proper heritage documentation and research.

8. In the case of active industrial structures or sites of heritage significance, it must be recognized that their continued use and function might carry some of their heritage significance and provide adequate conditions for their physical and economic sustainability as a living production or extraction facilities. Their specific technical characteristics and features need to be respected while implementing contemporary regulations such as building codes, environmental requirements or risk reduction strategies to address hazards of natural or human origin.

9. Protection measures should apply to buildings and their contents since completeness or functional integrity is especially important to the significance of industrial heritage structures and sites. Their heritage value may be greatly jeopardized or reduced if machinery or other significant components are removed, or if subsidiary elements which form part of a whole site are destroyed. Legal and administrative frameworks should be developed to enable authorities to respond quickly to the closure of operating industrial heritage sites and complexes to prevent removal or destruction of significant elements such as machinery, industrial objects or related records.

7. יש לפתח ולהשתמש במלאי משולב, רשימות של מבנים, אתרים, אזורים, נופים והמערך, האובייקטים, המסמכים, הרישומים, הארכיונים והמורשת הבלתי מוחשית שלהם, כחלק מהניהול היעיל, מדיניות השימור ואמצעי ההגנה. הם צריכים ליהנות מהכרה חוקית וניהול ושימור נאותים על מנת להבטיח שהחשיבות, השלמות והאותנטיות שלהם יתוחזקו כראוי. יש להעניק הגנה זמנית במקרים של מורשת תעשייתית שזוהתה באקראי, על מנת לאפשר את הזמן הנדרש למחקר ותיעוד הולמים של המורשת.

8. יש להכיר בכך שהשימוש והתפקוד המתמשך של אתרי ומבני תעשייה פעילים בעלי חשיבות מורשתית, עשויים לשאת חלק מהחשיבות המורשתית שלהם ולספק תנאים נאותים לקיימות הפיסית והכלכלית שלהם במובן של מתקני ייצור והפקה פעילים. יש לכבד את התכונות והמאפיינים הטכניים הספציפיים שלהם שעה שמיישמים גולציה עכשווית כגון תקנים לבניה, דרישות סביבתיות, או אסטרטגיות למזעור סיכון, כדי לצמצם מפגעים ממקורות טבעיים או אנושיים.

9. יש ליישם אמצעי הגנה למבנים ותכולתם מאחר שהשלמות או השלמות הפונקציונלית חשובות במיוחד לחשיבות של אתרים ומבנים של המורשת התעשייתית. ערכם המורשתי עלול להיפגע אם המיכון או רכיבים משמעותיים אחרים יוסרו או אם אלמנטים משניים המהווים חלק או את כל האתר ייהרסו. יש לפתח מסגרות ניהוליות וחוקיות כדי לאפשר לרשויות להגיב מהר במקרים של סגירת אתרים וקומפלקסים פעילים של מורשת תעשייתית, כדי למנוע הוצאה או הרס של אלמנטים משמעותיים כמו מיכון, אובייקטים תעשייתיים או רשומות ללוות.

III - Conserve and maintain the industrial heritage structures, sites, areas and landscapes

III - שמירה ותחזוקה של המבנים, האתרים, האזורים והנופים של המורשת התעשייתית

10. Appropriate original or alternative and adaptive use is the most frequent way and often the most sustainable way of ensuring the conservation of industrial heritage sites or structures. New uses should respect significant material, components and patterns of circulation and activity. Specialist skills are necessary to ensure that the heritage significance is taken into account and respected in managing the sustainable use of these industrial heritage sites and structures. Building codes, risk mitigation requirements, environmental or industrial regulations, and other standards should be implemented in an adapted way to take heritage dimensions into account when they are enforced through physical interventions.

10. שימוש מקורי או חלופי ושימוש מותאם הולמים הם לעיתים קרובות הדרך השכיחה ובת הקיימא ביותר להבטחת שימור אתרים ומבנים של המורשת התעשייתית. שימושים חדשים צריכים לכבד חומרים, מרכיבים ודפוסים משמעותיים של סירקולציה ופעילות. כישורים ייחודיים הכרחיים כדי להבטיח שחשיבות המורשת תילקח בחשבון ותכובד בניהול השימוש בר הקיימא של האתרים והמבנים של המורשת התעשייתית. יש ליישם תקני בניה, דרישות להפחתת סיכונים, חקיקה סביבתית ותעשייתית ותקנים אחרים בדרך מתאימה הלווקחת בחשבון את מדדי המורשת כאשר הם נאכפים באמצעות התערבויות פיזיות.

11. Wherever possible, physical interventions should be reversible, and respect the age value and significant traces or marks. Changes should be documented. Reverting to a previous known state may be acceptable under exceptional circumstances for educational purposes, and must be based on thorough research and documentation. Dismantling and relocating are only acceptable in extraordinary cases when the destruction of the site is required by objectively proved overwhelming economic or social needs.
12. In case of prospective redundancy, decommissioning, and / or adaptation of industrial heritage sites or structures, the processes should be recorded including, for example, where components have to be demolished and machinery has to be removed. Their material form as well as their functioning and location as part of the industrial processes should be exhaustively documented. Oral and / or written stories of people connected with work processes should also be collected.

11. בכל מקום אפשרי, התערבות פיזית צריכה להיות הפיכה ולכבד את הערך ואת הסימנים והעקבות המשמעותיים של הזמן. יש לתעד שינויים. חזרה למצב קודם ידוע יכולה להיות מקובלת בתנאים יוצאי דופן למען מטרת חינוכיות וחייבת להיות מבוססת על מחקר ותיעוד ראויים. פירוק והעתקה למיקום חדש קבילים רק במקרים יוצאי דופן כאשר הרס האתר נדרש מסיבות אובייקטיביות מוכחות הנובעות מצרכים כלכליים או חברתיים.

12. במקרה של עודפות אפשרית, פירוק ו/או התאמה של אתרי או מבני המורשת התעשייתית, יש לתעד את התהליכים, לרבות היכן יש להרוס מרכיבים ולהוציא מכונות. יש לתעד באופן ממצה את צורתם החומרית וכן את תפקודם ומיקומם כחלק מהתהליכים התעשייתיים. כמו כן, יש לאסוף סיפורים בעל פה ו/או בכתב של אנשים הקשורים לתהליכי עבודה.

IV - Present and communicate the heritage dimensions and values of industrial structures, sites, areas and landscapes to raise public and corporate awareness, and support training and research

IV - להציג ולתקשר את ממדי וערכי המורשת של מבנים, אתרים, אזורים ונופים תעשייתיים כדי להעלות מודעות ציבורית ותאגידית על מנת לתמוך בהכשרה ובמחקר

13. The industrial heritage is a source of learning which needs to be communicated in its multiple dimensions. It illustrates important aspects of local, national and international history and interactions over times and cultures. It demonstrates the inventive talents related to scientific and technological developments, as well as social and artistic movements. Public and corporate awareness and understanding for the industrial heritage are important means for its successful conservation.
14. Programmes and facilities such as visits of active industrial heritage sites and the presentation of their operations as well as the stories and intangible heritage associated with their history, machinery and industrial processes, industrial or city museums and interpretation centres, exhibitions, publications, websites, regional or trans-boundary itineraries should be developed and sustained as means to raise awareness and appreciation for the industrial heritage in the full richness of its meaning for contemporary societies. These should ideally be located at the heritage sites itself where the process of industrialisation has taken place and can be best communicated. Wherever possible, national and international institutions in the field of research and conservation of heritage should be empowered to use them as educational facilities for the general public and the professional communities.

13. המורשת התעשייתית היא מקור ללימוד שיש לתקשר את מימדיה הרבים. היא מתארת היבטים חשובים של היסטוריה מקומית, לאומית ובינלאומית ויחסי גומלין לאורך תקופות ותרבויות. היא מציגה את כישרונות ההמצאה הקשורים לפיתוחים מדעיים וטכנולוגיים וכן לתנועות חברתיות ואומנותיות. מודעות והבנה ציבורית ותאגידית למורשת התעשייתית הן אמצעים להצלחת שימורה.

14. יש לפתח ולקיים תכניות וכלים - כגון ביקורים באתרי מורשת תעשייתית פעילים והצגת פעילותם, לרבות הסיפורים והמורשת הבלתי מוחשית הקשורה להיסטוריה שלהם, מכונות ותהליכי תיעוש, מוזיאונים עירוניים או תעשייתיים ומרכזי פרשנות, תערוכות, פרסומים, אתרי אינטרנט, דרכים אזוריות או חוצות גבולות - כאמצעים להעלאת המודעות וההערכה למורשת התעשייתית במלוא משמעותה העשירה לחברות מודרניות. במצב אידיאלי ניתן למצוא אותם באתרי המורשת עצמם, בהם התרחש תהליך התיעוש ושבו ניתן להמחישו באופן המיטבי. יש לעודד, היכן שניתן, מוסדות לאומיים ובינלאומיים בתחום של מחקר ושימור מורשת, להשתמש באתרים כמתקנים חינוכיים לקהל הרחב ולקהילות המקצועיות.

טיוטא

Professional consultants: Yael Peker, Michal Halevi Bar

ייעוץ מקצועי: אדר' יעל פקר, מיכל הלוי בר

Hebrew translation: Michal Goldman
Hebrew language editor:
Design: Noa Zemer

תרגום מאנגלית: מיכל גולדמן
עריכת לשון:
עיצוב: נועה זמר

All rights to the Hebrew text are reserved to ICOMOS Israel
Jerusalem (2023)

כל הזכויות לתרגום לעברית שמורות לאיקומוס ישראל
ירושלים תשפ"ג (2023)